

Stockholm
2017-01-30

n.registrator@regeringskansliet.se
marie.egerup@regeringskansliet.se

Svar på remiss avseende promemorian Tidsbegränsade bygglov för flyttbara bostäder, diarienummer N2016/06282/PBB

Lika Unika har i ett mycket sent skede beretts tillfälle att avge synpunkter på remissen avseende departementets promemoria "Tidsbegränsade bygglov för flyttbara bostäder". Det är vår förhoppning att det i remissvaret tydligt framgår att Lika Unika kraftfullt avstyrker förslagen i promemorian.

Vår utgångspunkt är istället att det behövs fler, inte färre, tillgängliga bostäder i Sverige. Det behövs färre otillgängliga bostäder i Sverige, inte fler. De förslag som arbetsgruppen lägger fram leder i helt fel riktning.

Vi vill gärna påminna om det anslag som statsministern hade i sin första regeringsförklaring i oktober 2014. "Personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att verka i vardagen på lika villkor vad gäller delaktighet och tillgänglighet. Hinder för människors delaktighet i samhället ska rivas. Det är en fråga om jämlikhet och rättvisa. Lika Unika menar att detta ställningstagande måste vara politikens utgångspunkt också när det handlar om bostadspolitik.

Lika Unika menar att politiskt ansvar måste tas och att ambitionerna nu måste höjas till högre nivåer. Samhället skall göras tillgängligt. Då krävs det att vi gör rätt från början, utgår från universell utformning och Design för alla. Då krävs att tillgängligheten ökar genom skäliga anpassningar, passa på-åtgärder, undanröjda enkelt avhjälpna hinder och att vi följer ändringsregler vid ombyggnation. Då måste Sverige sjösätta ett brett och omfattande tillgänglighetslyft som uppfyller de mål och ambitioner om ett samhälle för alla som slås fast i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Den konventionen Sverige ratificerade 2008 och förbundit sig att leva upp till utan reservationer.

Att samhället är tillgängligt och användbart för alla handlar ytterst om att forma ett hållbart samhälle, utifrån ekonomiska, sociala och ekologiska dimensioner. Det är nu uttryckt i FNs mål i Agenda 2030. Mål som Sverige inte bara har ställt sig bakom, utan också - genom det initiativ Sverige tagit till i en högnivågrupp med åtta länder ska driva på och ligga i framkant - har ett särskilt ledarskap för. Ska Sverige vara trovärdigt måste också de konkreta förslag som behandlas i den aktuella promemorian ligga i linje med det bredare hållbarhetsarbetet. Så blir inte fallet med arbetsgruppens förslag.

Politiken måste bidra till att Agenda 2030s deklARATION och mål/delmål kan uppnås. Där finns det ett tydligt funktionshinder- och rättighetsperspektiv. Det är en betydelsefull förstärkning och ett positivt genombrott jämfört med de tidigare FN-målen där funktionshinder- och rättighetsperspektivet inte fanns med.

Från Lika Unikans sida upprepar vi vikten av att göra rätt från början. Det innebär att människors levnadsvillkor kan förbättras samtidigt som samhället sparar pengar genom att vi undviker högre kostnader i framtiden. I det aktuella förslaget blir det konkret genom den konsekvensbeskrivning som framhålls i remissvaret från SKL som pekar på hur sämre tillgänglighet i nybyggda bostäder leder till framtida högre kostnader för bostadsanpassning.

Det som inte nämns är kostnader för det utanförskap som uppstår när ytterligare funktionshinder dyker upp i flickor, pojkar, kvinnor och mäns liv. Eller som Myndigheten för delaktighet formulerar det i sitt remissvar: *Detta kommer att ytterligare begränsa möjligheten för dessa redan utsatta grupper av bostadssökande – unga eller vuxna personer med funktionsnedsättning – att fritt kunna välja arbete, bostad eller utbildning.*

Det är på många orter svårt för de flesta att hitta en bostad, att hitta en som dessutom är tillgänglig och användbar är ännu svårare.

Förslaget till förändringar i plan- och bygglagen och förordning

Den remitterade promemorian innehåller förslag till förändringar i plan- och bygglagen och samtidigt förslag om förändringar i plan- och byggförordningen. PBL föreslås förändras så att det förs in en särskild reglering om tidsbegränsat bygglov för flyttbara bostäder för bostadsändamål. Här föreslås också att det i prövning av tidsbegränsade bygglov ska bedömas endast av om byggnaden är flyttbar och inte om behovet av åtgärden är tillfälligt.

I förordningen föreslås utformningskraven, med krav på att byggnaden ska vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, inte ska gälla för de bostadsbyggnader som uppförs med stöd av den nya lagparagrafen om tidsbegränsade bygglov för bostäder. De tekniska egenskapskrav som normalt ställs ska inte heller gälla, om det inte medför en oacceptabel risk för människors hälsa och säkerhet.

Det är, menar Lika Unika, är mycket allvarligt. Idag pågår en flytt av byggnationen i Kiruna, är de att räkna som flyttbara bostäder? I historien har en stor del av miljonprogrambeståndet kunnat göras otillgängligt, delar av det var planerat som tillfälligt men finns kvar då bostadsbristen i realiteten inte har ändrats.

Det är mycket som är otydligt när det gäller motivet för de föreslagna förändringarna/försämringarna. I regeringens pressmeddelande om remissen den 3 november 2016 framhölls att förslagen är ett resultat av den politiska

migrationsöverenskommelse som slutits. Lika Unika menar att bostäder och anläggningar för de asylsökande som söker sig till Sverige måste vara tillgängliga. Det finns idag stora brister, inte minst när det gäller kunskapen om hur läget ser ut för flyktingar med funktionsnedsättning.

I föreliggande promemoria är dock argumentationen allmängiltig och handlar till stor del om ett ansträngt läge på bostadsmarknaden och åtgärder som måste till för att kompensera för många års brist på bostadsbyggande. Vår slutsats av resonemanget är att man bedömer att lösningar med sämre krav på tillgänglighet ska vara ett verktyg för att stimulera bostadsbyggandet. Vi avvisar det bestämt.

Lika Unika vill framhålla att arbetsgruppens förslag motiveras med bland annat en direkt feltolkning av FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, CRPD, som Sverige har ratificerat. Här uttrycker sig arbetsgruppen förvisso på ett medvetet sätt om förslaget effekter när man konstaterar att *"förslaget kan innebära att det i större utsträckning än i dag kommer att byggas bostäder som inte är tillgängliga för personer med nedsatt rörelseförmåga."*

Arbetsgruppen drar därefter slutsatsen att FN-konventionen endast omfattar äldre byggnader samt nyproduktion av permanenta bostäder, en tolkning av FN-konventionen som är mycket svår att finna stöd för. Av den anledningen vill Lika Unika återigen påminna om att Sverige har ratificerat FN-konventionen och därmed åtagit sig att arbeta för att förbättra tillgängligheten i samhället, inte försämra.

Sverige har också i april 2014 fått kritik från FN i deras granskningsrapport när det gäller tillgänglighet. Kommittén uttrycker i sina rekommendationer oro över att regler som gäller tillgänglighet i byggnader inte följs. Man rekommenderar därför att *"konventionsstaten säkerställer att kommuner och lokala myndigheter uppmärksammar principen om tillgänglighet i syfte att anpassa relevanta lokala och regionala regelverk, t.ex. byggregler och lokala byggnadsordningar i enlighet med artikel 9."*¹

Bostäder som vi bygger nu måste vara hållbara för hela livscykeln och för olika faser i människors liv. Det kan handla om att man har en funktionsnedsättning men också om att man har barn, att man får en funktionsnedsättning mitt i livet eller att man blir äldre och därför behöver en fullgod tillgänglighet. Detta livscykelperspektiv på boende och byggande där tillgänglighet och användbarhet blir självklart måste vara en självklar utgångspunkt. Det handlar om den boendes villkor och tillgänglighet. Men tillgängliga bostäder handlar lika mycket om besökstillgänglighet, att bostäder

¹ FNs rapport på Lika Unikans hemsida: <http://likaunika.org/FNs-rekommendationer.html>

går att komma in i för den som önskar besöka någon annan eller för den del vill ha besök av en äldre släkting som inte längre kan gå i trappor, av kollegan eller nya kärleken som har behov av tillgänglighet. Otillgänglighet utestänger även i det fallet.

Lika Unika konstaterar med bestörtning att i det fall som föreliggande förslag i promemorian genomförs så förändras utvecklingen i Sverige i helt motsatt och mycket negativ riktning med sämre tillgänglighet och användbarhet som leder till sämre delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning.

Avslutningsvis vill Lika Unika instämman i de farhågor som Neuroförbundet ger uttryck för i sitt remissvar om de många steg i fel riktning som vi nu ser. *De senaste åren har kraven på tillgänglighet och användbarhet urholkats; vindsinredningar utan åtkomst med hiss, förbud mot kommunala särkrav, påskyndande av besluts- och byggprocess vilket kan vara menligt för medborgarinflytandet, minskade ytkrav och högre tillåten bullernivå för små bostäder, bostäder för nyanlända utan krav på hiss, liberalare syn på tillgänglighet och användbarhet i samband med ändring och nu otillgängliga, flyttbara bostäder. Listan kan göras längre.*

Med promemorian fortsätter således en utveckling där allt fler hinder byggs upp i samhället i stället för att rivas, vilket borde vara inriktningen. Med försämrade krav på tillgänglighet kommer utestängningen att öka och delaktigheten att minska för människor. Lika Unika förutsätter mot den bakgrunden att regeringen inte kommer att genomföra de föreslagna förändringarna i lag och förordning.

Maria Johansson
Ordförande för Lika Unika

Om Lika Unika

Federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Medlemsorganisationer:

- Förbundet Sveriges Dövblinda
- Hörselskadades Riksförbund
- Neuroförbundet
- Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar
- Synskadades Riksförbund
- Sveriges Dövas Riksförbund

Kontaktuppgifter Lika Unika:

Handläggare: Peter Andersson Lika Unika

Telefon: 070-768 27 86, e-post: peter.andersson@likaunika.org

E-post: info@likaunika.org

Ordförande: Maria Johansson